זעירי אמר אף שאור בבל תקטירו כמאן כר' (ו)אלעזר דדריש כל אי הכי לענין חמץ נמי אין הכי נמי אלא לאפוקי מאביי (ז)דאמר יש הקטרה בפחות מכזית קמ"ל (א)אין הקטרה בפחות מכזית יתיב רב דימי וקאמר לה להא שמעתא איתיביה אביי (ח)(ב)המקפה של תרומה והשום והשמן של חולין ונגע טבול יום במקצתן פסל את כולן (ג)מקפה של חולין והשום והשמן של תרומה ונגע טבול יום במקצתן לא פסל אלא מקום מגעו והוינן בה מקום מגעו אמאי פסול ואמר רבה בר בר חנה (ט)א"ר יוחנן מה טעם הואיל וזר לוקה עליה בכזית מאי טעמיה לאו

זעירי אמר אף שאור בבל תקטירו. (א) שאלו אין בשאור כזית ועיסה משלימו לכזית שהוא חייב ועובר משום שנאמר כל שאור וכל דבש לא תקטירו (ויקרא ב): **כמאן כר"א דדריש כל.** לגבי חמץ בפ' אלו עוברין בפסחים(ה) דקתני ועל עירובו בלאו דברי ר' אלעזר דכתיב כל מחמצת לא תאכלו (שמות יב): **אי הכי.** לימא (ו) זעירי וכן נמי לענין חמץ בפסח יהא חייב על עירובו משום דכתיב ביה כל: **אין הכי נמי.** לענין חמץ בפסח היתר מצטרף לאיסור וכר"א והאי דקאמר (ז) גבי שאור משום לאפוקי דאביי דאמר במסכת מנחות יש הקטרה בפחות מכזית קמ"ל מדבעינן צירוף דאין הקטרה בפחות מכזית ואין חייב עליה אלא א"כ (ג) יהא בו כזית או שיהא היתר משלימו לכזית: **מקפה של תרומה.** העשויה מיין של תרומה. מקפה רוטב: **והשום והשמן.** שנותנין לתוכו משום תבלין הן של (ד) חולין: **ונגע טבול יום במקצתן.** איכא דאמרי (ב) משום ושמן של תרומה אבל לא במקפה [דחולין] דטבול יום שויוהו רבנן שני ואין שני עושה שלישי אלא בתרומה. ולית דאמרי אלא במקצתן אפילו במקפה של חולין דכיון דעריבי בחד מנא דמי ליה כמאן דנגע בתרומה עצמה: **והוינן בה אמאי פסול במקום מגעו.** (ה)(ג) דאין טומאת אוכלין בפחות מכביצה: **ומה טעם.** לוקה עליו בכזית והא ליכא שיעורא (ד)(י) אלא

ומיעט מיעוט בתרא למאי אהני הא במיעט וריבה לחוד כריבה ומיעט וריבה דרשינן ליה א] כדפי' ר"ת ולע"פ דריבה ומיעט וריבה נמי אמר דריבה קמא לא מהני מידי בשלמא התם איכא למימר ריבה קמא אורחיה דקרא להתחיל בו כמו ולקחת המרלע אבל מיעט בתרא ליכא למימר הכי הילכך נ"ל אינה מדה בתורה אפי' למאן דדריש ליה בריבוי ומיעוטי דרשינן ליה בפרט וכלל ופרט. עכ"ל מהר"ף נ"ע: (י)**אין היתר מצטרף לאיסור.** אם אכל חצי זית בשר וחצי זית חלב אינו חייב: [חוץ] מנזיר שהרי אמרה תורה וכל משרת ענבים לא ישתה. כלומר שאם שרה פתו ביין ויש בו מפת ומיין כדי לצרף [כזית] חייב הכי דרשינן בסמוך דאי איכא כזית מיין לחודיה קרא למה לי ומיתורא¹ דמשרת דרשינן ליה הכי ולא מכל ואין לגרוס מה שכתוב בספרים משרת וכל משרת דהוה משמע דמכל דרשינן ליה דא"כ לפרוך אדר' אבהו נמי כמאן כר"א דדריש כל ואפי' אם תימצי לומר דרבנן דרשי וכל משרת אע"ג דלא דרשי כל מ"מ מאי פריך לקמן ממאי דהאי משרת להיתר מצטרף לאיסור הוא דאתא לימא טעמא דידי משום כל וכל אלא ודאי משמעות דידיה ממשרת ולא מוכל: **זעירי אמר אף שאור בבל** [תקטירו]. שאם הקטיר חצי זית משאור וחצי זית ממצה מצטרף משום כל שאור לא תקטירו: **כמאן כרבי אלעזר² דדריש כל.** בפ' אלו עוברין (פסחים מג.) כל מחמצת לא תאכלו לרבות כותח הבבלי ושכר המדי ופליגי רבנן עליו ופי' רש"י בפ' אלו עוברין דזעירי מפרש הברייתא דפרק כל המנחות באות מצה (ה) כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו [דתניא] התם אין לי אלא כולו מקצתו מניין ת"ל כל עירובו מניין ת"ל כי כל פי' אין לי אלא כל זית מקצתו (ו) מניין³ חצי זית מניין ת"ל כל והיינו היתר מצטרף לאיסור ור"ל חצי זית משאור וחצי זית ממצה וקשה לפירושו דא"כ מפרש זעירי לברייתא כמו שמפרש אביי (ז) (דבסמוך) בפ' כל המנחות (מנחות נח.) וה"קי לאפוקי מדאביי ועוד קשה מאי פריך כמאן כר"א גם לרבנן יכול להיות דנהי דרבנן לא דרשי כל כי כל דרשי והכי אמר באלו עוברין (פסחים מג:) וא"כ רבנן נמי ידרשו דרשא ראשונה במקצתו מניין דהוי פי' חצי זית שאור וחצי זית מצה מכי כל שאור דנהי (ח) דרבנן דרשא [אחרונה] לא דרשי ב] [מכי] כל כר"א מ"מ דרשא [ראשונה] הפשוטה יותר דדריש ר"א מכל רבנן דרשי לה מכי כל לכך נראה דזעירי מפרש הברייתא בפרק כל המנחות כדפירש [רבא] התם אין לי אלא כולו פירוש כל הקומץ דהיינו שני זיתים דקסבר אין קומץ פחות משני זיתים מקצתו מניין פירוש חצי הקומץ שהוא כזית ת"ל כל עירובו מניין דהיינו חצי זית דשאור וחצי זית דמצה דהיינו היתר מצטרף לאיסור ת"ל כי כל והשתא אתי שפיר דאמר כמאן כר"א דדריש כל (ט) אמרי' שפיר⁵ דכל אתא לחצי הקומץ דמייתי⁶ ליה כי כל לעירובו דהיינו היתר מצטרף לאיסור כדפרישית אבל לרבנן דלא דרשי כל (י)[רק כי כל]⁷ למקצתו דהיינו לחצי הקומץ שהוא זית שלם אבל עירובו דהיינו היתר מצטרף לאיסור (י) צירוף לא שמעי' כלל וא"ת לאביי דדריש מקצתו מנין היינו חצי זית וס"ל הקטרה בפחות מכזית מאי קאמר ג] עירובו מנין והא לאביי א"ל עירובו לצרף היתר (מצטרף) לאיסור דבאיסור לחודיה מחייב כדפרישית וי"ל דהוא יפרש עירובו מנין דהיינו מחוי דברישא דברייתא מרבה חצי זית בעיניה וכסיפא אפי' אינו בעיניה אלא [מחוי] שאינו ניכר וכן פה"ק במנחות: **אי הכי לענין חמץ בפסח.** דלר"א⁸ נמי היתר מצטרף לאיסור דהתם נמי כתיב כל מחמצת לא תאכלו: **אה"נ אלא לאפוקי מדאביי.** ה"ק⁹ דשאור עדיפא לאשמועינן דלא כאביי והא קמ"ל דאין הקטרה כו' ואי איכא צירוף אין ואי לא לא והכי מפרש ליה לברייתא דפרק כל המנחות אין לי אלא כולו פי' כזית מקצתו פי' חצי זית דהכי אית ליה עירובו מניין דהיינו מועט שאור מעורב דס"ד אמינא הואיל ומעורב בהיתר יתבטל ת"ל כי כל ולדידיה אין שייך צירוף דאף בפחות מכזית שאור חייב וא"ת לאביי דדריש מכל שאור לפחות מכזית אמאי לא דריש נמי חמץ לחייב עליו בפחות מכזית לר' אלעזר וי"ל דשאני גבי חמץ דכתיב ביה אכילה ואין אכילה בפחות מכזית: **להא שמעתא.** דר' אבהו דבשאר איסורין אין היתר מצטרף לאיסור: **המקפה של תרומה.** תבשיל עב וקפוי כעין דייסא (כ) והשמן שנתון בו תבלין הוי חולין שנגע טבול יום במקצת פסל את כולו דהוא עיקר והיא של תרומה וטבול יום פוסל התרומה המקפה של חולין והשום והשמן של תרומה ונגע טבול יום במקצתו לא פסל אלא מקום מגעו בלבד: **ה"ג רש"י מקום מגעו אמאי** (ל) **פוסל.** הא בטילתו¹⁰ תבלין דקסבר¹¹ דימוע מדרבנן הוא לאסור כלומר דמדאורייתא חד בתרי בטיל והא לתרומה בחד ומאה דרבנן הוא: **אמר רבה בר בר חנה** (מ) **מדאורייתא הוא הואיל וזר לוקה עליו בכזית.** משום דשם תרומה עליה [הלכך לגבי טומאה נמי שם תרומה עלה] ומיהו לא חמירא כתרומה עצמה ליפסול כולן לשון רש"י [בפסחים] וקשה לרבינו תם דמדפריך ולבטיל ברובא משמע שהשום והשמן אינו בעין דדבר שהוא בעין אין מתבטל ולא משמע הכי [דקתני] ונגע טבול יום במקצתו משמע דאשום והשמן קאי ולא אמקפה מדלא קתני במקצתה אם כן משמע דמיירי שהשום והשמן בעין ועוד דסיפא דהך משנה במסכת טבול יום (פ"ב מ"ג) א"ר יהודה אימתי בזמן שהם גוש בקערה משמע דאיירי שהוא בעין וע"ק לריב"א דתנן התם עיסה שנדמעת בתרומה אינו נפסל בטבול יום ר' יוסי ור"ש אומרים נפסלת אלמא בדמוע המעורב ואינו ניכר לא מפליג בין מקום מגעו לשלא מקום מגעו אלא מאן דאסר אסר בכולה ומאן דשרי בכולה שרי לכך פי' רבינו תם דאיירי שהשום והשמן מפוזרין על המקפה ונכרין ורישא במקפה של תרומה ושום ושמן כוליה חולין י"ל דהשום והשמן הוי כידות לטומאה דבידות אוכלין אמרינן בעלמא (חולין דף קיח.) שהן מביאות את הטומאה אבל מקפה של חולין ושום ושמן של תרומה לא פסל אלא שום ושמן שנגע בו וה"ג והוינן בה מקום מגעו אמאי פסל הא לא הוי כביצה ובעיני רש"י לא ישרה זאת הגירסא שבכמה מקומות פי' שאוכל מקבל טומאה אפי' בכל שהוא כדדרשי' בת"כ אוכל יטמא מלמד שמטמא בכל שהוא יכול אף לאחרים בכל שהוא ת"ל אשר יאכל אוכל הנאכל בבת אחת והיינו כביצה ור"ת אומר דאסמכתא בעלמא הוא דבמס' אהלות (פי"ג מ"ה) תנן פחות מכביצה אוכלין¹² וקתני סיפא זה הכלל הטמא אינו ממעט והא דדייק והא [לא] הוי כביצה נ"ל דלאו אשמן דייק דמשקין מטמאין בפחות מרביעית אלא אשום פריך וא"ת ומאי פריך והרי שום ושמן (נ) אחת הוא שאין מקבלין טומאה פחות מכביצה מדאורייתא מ"מ ד] פסלי שפיר ולע"ג¹³ דאין מקבלין טומאה מדאורייתא מ"מ מדרבנן מטמאי ומאי פריך הא¹⁴ דפסיל ר"ל מדרבנן וי"ל דלישנא דפסל משמע מדאורייתא: ומשני הואיל דזר לוקה עליו בכזית ולאו דוקא נקט לוקה דהא תרומת שום מדרבנן אלא הכי קאמר הואיל וזר לוקה עליו בכזית אילו היתה תרומה דאורייתא דין הוא להחשיבה ולא יתבטל אגב המקפה: (ס)**משום דהיתר מצטרף לאיסור.** דאין נמצא¹⁵ ה] שיהא לוקה עליו בכזית ואם תאמר ולימא הואיל וזר לוקה עליו בכזית אם היה מלקט ואוכל (י)משם כזית ואר"י דאין דרך אכילתו בכך ומשום הך טעמא לית לן למימר שלא יתבטל אגב המקפה: **מאי טעמא לאו משום דהיתר מצטרף לאיסור.** אלמא אפי' בשאר איסורין נמי אית להו היתר מצטרף לאיסור [ולא אמרת] דווקא בנזיר:
אמר

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פ"ה מהלכות איסורי מזבח הל' ג סמג לאוין שיח:

ט ב מיי' פ"ח מהלכות טומאת אוכלין הלי"ב:

י ג מיי' שם הלכה יג:

◆

נוסחת הריב"ן

א) נמי זעירי: ב) זעירי גבי: ג) יש בו כזית: ד) תרומה: ה) והא ליכא בתרומה במקום מגעו כביצה דאין כו': ו) פ"א והא ליכא כדי אכילת פרס ממנו זית של תרומה:

◆

הגהות התוספות

1. נ"ל וממשמעות. 2. נפ"א ר' אליעזר וכן בכל המשך הסוגיא. 3. נ"ל מקצתו מנין דהיינו חצי זית כו'. 4. לאפשי תיבות והכא קאמר וכ"ה נפ"א. 5. תיבות אמרי' שפיר נמחקים וצ"ל דכיון. 6. נ"ל לייתר ותיבת דמייתי נמחק. 7. נ"ל לאצריך כי כל. 8. תיבת דלר"א נמחק וצ"ל נמי נימא דלר"א היתר מצטרף כו'. 9. נ"ל הך. 10. נ"ל בטלי להו. 11. נ"ל דקס"ד. 12. נ"ל פחות מכביצה אוכלין ממעט. 13. נ"ל דלע"ג. 14. נ"ל לימא הא. 15. נ"ל דאין נמצא כל כך יחד.

◆

פי' הרא"ש

אף שאור בבל תקטירו. נמי היתר מצטרף לאיסור אם הקטיר חצי זית חמץ וחצי זית מצה עמו ואינן מעורבין אלא כל אחד ניכר. כמאן כר"א דדריש כל בפ' כל המנחות תניא כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו אין לי אלא כולו. פי' כל הקומץ דהיינו ב' זיתים דסבר אין קומץ פחות מב' זיתים מקצת מנין חצי קומץ דהיינו זית ת"ל כל. עירובו מנין. פי' חצי זית שאור וחצי זית מצה דהיינו היתר מצטרף לאיסור ת"ל כי כל. והיינו דקאמר כמאן כר"א דדריש כל גבי כל מחמצת לא תאכלו לרבות כותח הבבלי ושכר המדי. ופליגי רבנן פ' ואלו עוברין וכיון דדריש כל למקצתו אייתר ליה כי כל לרבות עירובו דהיינו היתר מצטרף לאיסור אבל לרבנן דלא דרשי כל איצטריך כי כל לרבות מקצתו והיתר מצטרף לאיסור לא שמעינן מיניה. אי הכי לענין חמץ בפסח נמי לר"א היתר מצטרף לאיסור דכתיב ביה כי כל אוכל מחמצת אה"נ אלא לאפוקי מאביי דאמר יש הקטרה בפחו' מכזית ומפרש ברייתא דפ' כל המנחות אין לי אלא כולו דהיינו כזית דס"ל לאביי יש הקטרה בפחות מב' זיתים מקצתו מנין פי' חצי זית ת"ל כל עירובו מנין פי' מעט שאור מעורב בהיתר דס"ד הואיל ומעורב יבטל ת"ל כי כל ולדידיה לא שייך למימר דשאור היתר מצטרף לאיסור דהא אין צריך צירוף דאפי' פחות מכזית מיחייב. ועדיפא ליה למנקט שאור לאפוקי מדאביי וא"ת ולאביי דדריש כל דשאור לפחות מכזית אמאי לא דריש נמי גבי חמץ לחייב עליו בפחות מכזית וי"ל דגבי חמץ שאני דכתיב ביה אכילה ואין אכילה בפחות מכזית: להא שמעתא דר' יוחנן. המקפה תבשיל עב וקפוי כגון דייסא וכיוצא בו. והשום והשמן הנתונים בו לתבלין הם של חולין. פסל הכל דמקפה עיקר וטבול יום פוסל את התרומה. והוינן בה מקום מגעו אמאי פסול הא בטילי להו תבלין ברובא דקס"ד דדימוע אסור מדרבנן. ואמר רבה בר בר חנה דדימוע דאורייתא והואיל וזר לוקה עליה בכזית משום דשם תרומה עליה הלכך לגבי טומאה נמי שם תרומה עליה ומי' לא החמירו בו כתרומה עצמה לפסול כולה כדפי' רש"י בפסחים: ומאי טעמא זר לוקה עליה בכזית משום זרות הא לא אכיל כזית תרומה לאו משום דהיתר מצטרף לאיסור.

מסורת הש"ס

א) כ"ח אליעזר, ב) מנחות נח:, ג) טבול יום פ"ב משנה ג פסחים מד. ע"ש, ד) פי' פסחים מד., ה) [פסחים מג.], ו) עיין לעיל לה:, ז) צ"ל אלעזריכא כי כל, ח) בכ"י הגירסא אמת, ט) עיין לע"ב, י) נ"י יעב"ץ משום,

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה זעירי וכו' תקטירו שאפי' אין בשאור כזית ועיסת מצה משלימו לכזית: (ב) ד"ה ונגע וכו' איכא דאמרי בשום ושמן: (ג) ד"ה והוינן וכו' במקום מגעו הא אין: (ד) ד"ה ומה טעם וכו' ליכא שיעורא לאו משום: (ה) תוד"ה כמאן וכו' באות מנה דתני התם כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו אין לי כנ"ל ותיבות דתני התם נמחק: (ו) באד"ה אלא כל זית מקצתו חצי זית מנין ת"ל כנ"ל ותיבת מנין נמחק: (ז) באד"ה כמו שמפרש אביי התם בפרק כל המנחות: (ח) באד"ה דנהי דרבנן דרשא אחרונה לא דרשי מכי כל כר' אלעזר מ"מ דרשא ראשונה הפשוטה יותר: (ט) באד"ה כמאן כר' אלעזר דדריש כל דכיון דכל אתא לחצי הקומץ אייתר ליה: (י) באד"ה דהיינו היתר מצטרף לאיסור לא שמעי' כלל ותיבת צירוף נמחק: (כ) ד"ה המקפה וכו' כעין דייסא והשום והשמן שנתנו בו לתבלין הוי חולין ונגע טבול יום במקצתו פסל את כולו דהמקפה עיקר כצ"ל: (ל) ד"ה ה"ג וכו' ואמאי פסול הא בטלי תבלין ברובה וקסבר דימוע: (מ) ד"ה אמר רבה בר בר חנה דימוע מדאורייתא:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] בר"ה (בעמוד הקודם) איכא וכו' דרשינן ליה כדפי' ר"ת. תיבות כדפי' ר"ת נמחק, וע"ע בפירושים מ"מ [illegible]: ב] ד"ה כמאן וכו' לא דרשי מכי כל. תיבות מכי כל נמחק, וכ"ה מכל כל"ל מ"מ [illegible]: ג] באד"ה מאי קאמר תו עירובו וכו' לאיסור וכו' ובכסיפא אפי' אינו בעיניה [illegible]: ד] ד"ה אמר רבנן וכו' מ"מ מדרבנן פסלי וכו' [illegible]: ה] ד"ה משום דהיתר וכו' דאין נמצא [illegible] כ"ה צ"ל דאין נמצא משום כזית בשיעור דרך אכילה המקפה. ח"מ:

◆

מוסף רש"י

אף שאור בבל תקטירו. נמי היתר מצטרף לאיסור, חצי זית קומץ דשאור וחצי זית דמצה ואין מעורבין [illegible] (פסחים מג:). דדריש כל. [illegible] לענין חמץ נמי. [illegible] על עירובו כלכלו, והיינו נמי היתר מצטרף לאיסור (שם). ומשני אין הכי נמי. דחמץ בפסח היתר מצטרף לאיסור, והאי דנקט שאור לאפוקי מאביי דאמר יש הקטרה לפחות מכזית, ומחייב בהקטרת שאור כל דהו ולא בעי צירוף, קמ"ל דאין הקטרה ולי איכא צירוף [illegible] להא שמעתא. דר' יוחנן (שם). המקפה. תבשיל קפוי ועב, של תרומה. כגון דייסא, והשום והשמן. הנתונין בו לתבלין הן של חולין (שם). פסל את כולן. את כל הקדירה, דמקפה עיקר וטבול יום פוסל את התרומה (שם). מקום מגעו אמאי פסול. הא בטלי להו תבלין ברוב, דקס"ד דימוע מדרבנן הוא לאסור (שם). ואמר רבה בר בר חנה. דימוע מדאורייתא הוא, הואיל וזר לוקה עליה בכזית. משום דיש שם תרומה עלה, ומיהו לא חמירא כתרומה עצמה לפסול את כולן (שם). מאי טעמיה. זר לוקה עליו בכזית משם זרות, הא לא אכל כזית תרומה, אלא משום דהיתר מצטרף לאיסור (שם).